

O'QUVCHILARNING IJODIY YUTUQLARINI QO'LLAB - QUVVATLASH VA RAG'BATLANTIRISH USULLARI

Xamidova Diyora Rustam qizi

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti tayanch doktoranti

0009-0002-0769-2399

Samarqand shahri, Universitet xiyoboni, 15-uy, 140104

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarning ijodiy yutuqlarini aniqlash usullari, hamda ijodkorlikni shakllantirishda pedagoglar, otalar va jamiyatning roli va ijodiy yutuqlarni qo'llab-quvvatlashning ahamiyati haqida so'z yuritilgan. Bundan tashqari ijodiy yutuqlarni baholash mezonlari va usullari keltirilgan.

Kalit so'zlar: Ijodkorlik, usul, metod, ijodiy yutuq, rag'bat, usul, jamiyat, davlat, qobiliyat, o'qituvchi, ota-ona, ijodkorlik.

МЕТОДЫ ПОДДЕРЖКИ И ПООЩРЕНИЯ ТВОРЧЕСКИХ ДОСТИЖЕНИЙ СТУДЕНТОВ

Хамидова Диёра Рустам кызы

Поддержка докторанта Самаркандского государственного

университета имени Шарофа Рашидова

0009-0002-0769-2399

Адрес: г. Самарканд, Университетский переулок, 15, 140104

Аннотация. В статье рассматриваются методы определения творческих достижений учащихся начальной школы, роль педагогов, родителей и общества в формировании творческих способностей, а также важность поддержки творческих достижений. Представлены критерии и методы оценки творческих достижений.

Ключевые слова: Творчество, метод, творческие достижения, мотивация, способ, общество, государство, способности, учитель, родители, креативность.

METHODS OF SUPPORTING AND ENCOURAGING STUDENTS' CREATIVE ACHIEVEMENTS

Khamidova Diyora Rustam kizi

Supporting doctoral student of Sharof Rashidov Samarkand State University

0009-0002-0769-2399

Samarkand city, University alley, 15, 140104

Abstract. This article discusses the methods of determining the creative achievements of primary school students, as well as the role of educators, parents and society in the formation of creativity and the importance of supporting creative achievements. In addition, the criteria and methods for assessing creative achievements are presented.

Keywords. Creativity, method, method, creative achievement, motivation, method, society, state, ability, teacher, parents, creativity.

KIRISH. Ijodiy yutuqlar - bu o'quvchilarning yangi, original va foydali g'oyalar, ishlar yoki mahsulotlarni yaratishdagi muvaffaqiyatlari hisoblanadi. Ijodkorlik - insonning yangi fikrlarni ishlab chiqish, mavjud bilim va tajribalarni yangicha tarzda qo'llash qobiliyatidir. Ta'lim jarayonida o'quvchilarning ijodiy yondashuvini rivojlantirish ularning muammolarni hal qilish, mustaqil fikrlash va yangi g'oyalar yaratish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. O'quvchilarning ijodiy yutuqlarini qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish zamonaviy ta'limning ajralmas qismi hisoblanadi. Bu jarayon o'quvchilarning individual qobiliyatlarini ochish, mustaqil fikrlashni rivojlantirish va yangi bilimlar yaratish imkonini beradi. Pedagoglarning professional yondashuvi, ota-onalar va jamiyatning faol ishtiroki hamda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ta'lim sifatini oshiradi.

Adabiyotlar tahlili va metodlar

Ijodiy qobiliyatlar - bu o'quvchining yangi, kutilmagan yechimlar topish, o'z fikrlarini erkin ifoda etish va o'zini yangicha ko'rsatish imkoniyatidir. Ushbu qobiliyatlar yoshligidan rivojlantirilishi lozim, chunki ular kelajakda nafaqat ta'limda, balki kasb-hunar va hayotda ham muvaffaqiyatga erishishda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarda ijodiy yondashuvni shakllantirish pedagogik jarayonning asosiy

vazifalaridan biri bo'lib, bunda o'qituvchi ularni doimo yangi bilimlarni izlashga, qiyinchiliklarni yengib o'tishga va o'z fikrlarini yangicha ifoda etishga undashi zarur. O'quvchilarning ijodiy yutuqlarini to'g'ri aniqlash va baholash ta'lim jarayonining muhim qismidir. Bu orqali o'quvchilar o'z kuchli tomonlarini ko'rishlari, pedagoglar esa ularning qobiliyatlarini rivojlantirish uchun zarur sharoitlarni yaratishlari mumkin.

Ijodiy yutuqlarni aniqlash uchun quyidagi usullar keng qo'llaniladi:

Kuzatuv va baholash	Pedagoglar dars davomida o'quvchilarning ijodiy faoliyatini doimiy kuzatib boradilar. Bu jarayonda o'quvchining mustaqil fikrlashi, yangi g'oyalar ishlab chiqishi, muammolarni hal qilishdagi yondashuvi o'rganiladi. Shuningdek, o'quvchilarning guruhda ishlash qobiliyatlari ham tahlil qilinadi
O'quvchilarning o'zaro baholashlari.	Guruh ichida o'quvchilar bir-birining ishlarini baholab, konstruktiv fikrlar bildirishlari ham ijodiy yondashuvni rivojlantirishga yordam beradi. Bu o'zaro tahlil o'quvchilarda tanqidiy fikrlash va o'z ishini takomillashtirish istagini oshiradi.
Pedagogik suhbatlar va intervyular.	Guruh ichida o'quvchilar bir-birining ishlarini baholab, konstruktiv fikrlar bildirishlari ham ijodiy yondashuvni rivojlantirishga yordam beradi. Bu o'zaro tahlil o'quvchilarda tanqidiy fikrlash va o'z ishini takomillashtirish istagini oshiradi.
Test va ijodiy topshiriqlar	Maxsus testlar va ijodiy topshiriqlar orqali o'quvchilarning fikrlash doirasi va ijodkorlik darajasi o'lchanadi. Masalan, ularga ochiq savollar berish, yangi mahsulot yaratish yoki muammoni bir necha usulda hal qilish vazifalarini berish mumkin.
Loyihalar va portfoliolar tahlili.	O'quvchilarning ijodiy yutuqlari ko'pincha loyihalar orqali namoyon bo'ladi. Loyihalar ijodkorlikni har tomonlama sinovdan o'tkazadi, muammoni yechish, rejalashtirish va taqdim etish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Shuningdek, o'quvchining portfoliolari — ya'ni u tomonidan yaratilgan ishlar to'plami — uning ijodiy taraqqiyotini ko'rsatadi.

Ijodiy faoliyatning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- Yangi va original bo'lishi — yaratilgan mahsulot yoki fikr avval mavjud bo'lmagan yoki boshqalarnikidan farq qilishi kerak.
- Foydalilik — ijodiy yutuq amaliy yoki nazariy jihatdan foydali bo'lishi muhim.
- Individual yondashuv — har bir o'quvchi o'ziga xos ijodiy uslub va qobiliyatlarni namoyish etadi.

NATIJALAR

O'quvchilarning ijodiy yutuqlarini qo'llab-quvvatlash nafaqat ularning shaxsiy rivojlanishi, balki butun jamiyatning taraqqiyoti uchun ham katta ahamiyatga ega. Ijodiy yondashuvlarni rag'batlantirish orqali o'quvchilar o'zlarining qobiliyatlarini to'liq namoyon eta oladilar, yangi bilim va ko'nikmalarni egallaydilar hamda mustaqil fikrlash darajasi oshadi.

Psixologik motivatsiya. Ijodiy yutuqlarga erishgan o'quvchilar o'zlarini qadrlay his qiladilar, bu esa ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. Qo'llab-quvvatlash ularni yanada ko'proq izlanishlarga undaydi va ijobiy ruhda ta'lim olishlariga yordam beradi.

Mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish

Ijodiy faoliyat orqali o'quvchilar turli vaziyatlarda muammoni boshqacha yondashuv bilan hal qilishga o'rganadilar. Bu esa ularning hayotdagi qiyinchiliklarga tayyor bo'lishlariga xizmat qiladi.

Yangi bilim va ko'nikmalar hosil qilish. Ijodiy yutuqlar orqali o'quvchilar yangi nazariy va amaliy bilimlarni o'zlashtiradilar. Bu esa ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi.

Jamiyat va mamlakat rivojiga hissa qo'shish. Ijodkor shaxslar kelajakda innovatsiyalar yaratib, jamiyat rivojida yetakchi o'rin egallaydilar. Shuning uchun o'quvchilarning ijodiy yutuqlarini qo'llab-quvvatlash — milliy taraqqiyot uchun muhim omildir.

MUHOKAMA

O'quvchilarning ijodiy yutuqlarini rag'batlantirish ta'lim jarayonida ularning qobiliyatlarini yanada rivojlantirish va motivatsiyasini oshirish uchun muhim

hisoblanadi. Ragʻbatlantirishning samarali usullari oʻquvchilarning qiziqishlarini uygʻotadi, yangi yutuqlarga intilishga undaydi va ijodkorlikni rivojlantiradi.

Oʻquvchilarning muvaffaqiyatlari uchun ogʻzaki maqtovlar, sertifikatlar, diplomlar va boshqa mukofotlar berish motivatsiyani oshiradi. Bu, ayniqsa, yosh oʻquvchilar uchun oʻzini qadrlashni kuchaytiradi va ijodiy faoliyatga intilishlarini ragʻbatlantiradi.

Ijodiy ishlar boʻyicha tanlovlar, koʻrgazmalar va festivallar oʻquvchilar uchun oʻz ishlarini namoyish etish imkoniyatini yaratadi. Bunday tadbirlar ularning ijodiy yutuqlarini keng jamoatchilikka taqdim etish imkonini beradi va raqobat ruhini uygʻotadi.

Har bir oʻquvchining qobiliyatlari va ehtiyojlarini hisobga olib, individual yondashuv qoʻllash muhimdir. Oʻqituvchi oʻquvchi bilan yaqin aloqada boʻlib, uni ragʻbatlantirish va yoʻnalish berishda yordam koʻrsatishi lozim.

Taʼlimda interaktiv metodlar, loyihalar asosida oʻqitish, raqamli vositalar va kreativ mashgʻulotlardan foydalanish oʻquvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Guruhda ijodiy ishlash oʻquvchilarda hamkorlik koʻnikmalarini shakllantiradi va yangi gʻoyalar paydo boʻlishini ragʻbatlantiradi.

Ijodiy yutuqlarni qoʻllab-quvvatlashda pedagoglarning roli

Pedagoglar oʻquvchilarning ijodiy yutuqlarini rivojlantirish va ragʻbatlantirish jarayonida asosiy rol oʻynaydilar. Ularning mahorati, pedagogik yondashuvi va psixologik qoʻllab-quvvatlashi oʻquvchilarning ijodkorlik salohiyatini toʻliq ochib berishda hal qiluvchi ahamiyatga ega boʻlib, quyidagi vazifalarni bajaradi.

- Psixologik yordam koʻrsatish
- Rivojlantiruvchi muhit yaratish
- Yangi oʻquv metodlarini qoʻllash

Ijodiy yutuqlarni ragʻbatlantirishda ota-onalar va jamiyatning roli

Oʻquvchilarning ijodiy yutuqlarini qoʻllab-quvvatlashda ota-onalar va jamiyatning roli beqiyosdir. Uy sharoitida yaratiladigan muhit va jamiyat tomonidan

taqdim etiladigan imkoniyatlar o'quvchining ijodiy salohiyatini rivojlantirishda muhim omillar hisoblanadi.

- Uyda ijodga rag'bat berish
- Jamiyat tomonidan tashkil etiladigan imkoniyatlar
- Ota-onalar va maktab o'rtasida hamkorlik
- Jamiyatdagi ijobiy namoyishlar

Texnologiyalar va ijodiy yutuqlar

1. Raqamli vositalardan foydalanish
2. Internet resurslari va onlayn kurslar
3. Interaktiv o'quv muhitlari
4. Hamkorlik va tarmoq orqali ijodiy ishlash

Ijodiy yutuqlarni baholash mezonlari va usullari

Ijodiy yutuqlarni to'g'ri baholash pedagogik jarayonning muhim qismi hisoblanadi. Baholash natijalari asosida o'quvchilarning kuchli va zaif tomonlari aniqlanadi, ularning keyingi rivojlanishi uchun reja tuziladi. Ijodiy ishlarni baholashda quyidagi mezonlar va usullar qo'llaniladi.

Baholash mezonlari:

1. Original va yangi yondashuv — ishda ilgari ko'rilmagan, yangicha fikr yoki yechim mavjudligi.
2. Amaliy foydalilik — ijodiy mahsulot yoki g'oyaning real hayotda qo'llanilishi yoki foydasi.
3. Ijodiy jarayonning mustaqilligi — o'quvchi o'zining shaxsiy yondashuvi va fikrlarini namoyish etganligi.
4. Estetik va ta'sirchanlik — ijodiy ishning tashqi ko'rinishi, ta'sirchanligi va qiziqarli bo'lishi.
5. Qiyinchiliklarni yengish darajasi — o'quvchi muammoni hal qilishda qanday darajada kreativlik ko'rsatgani.

Baholash usullari:

- Rubrikalar — baholash mezonlari asosida tayyorlangan maxsus jadval yoki ko'rsatkichlar tizimi. Bu usul baholashni aniq va adolatli qiladi.

- O‘z-o‘zini baholash — o‘quvchilarning o‘z ijodiy ishlarini tahlil qilib, kuchli va zaif tomonlarini anglashlari.
- Hamkasblar bahosi — o‘qituvchilar yoki boshqa mutaxassislar tomonidan ijodiy ishlar ko‘rib chiqilib baholanadi.
- Guruhdagi o‘quvchilar tomonidan baholash — o‘zaro baholash orqali o‘quvchilar tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi va o‘z ishini takomillashtiradi.

XULOSA

Ijodiy yutuqlarni rivojlantirish uchun kelajakdagi istiqbollar va takliflar

Ta’lim sohasida o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish doimiy e’tibor talab qiladigan masaladir. Kelajakda bu yo‘nalishda quyidagi istiqbollar va takliflarni amalga oshirish samarali bo‘ladi:

Ijodiy fikrlash va innovatsiyalarni rivojlantirishga qaratilgan darslik va o‘quv materiallarini yaratish zarur. Dasturlar o‘quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olgan holda moslashtirilishi lozim.

O‘qituvchilarning zamonaviy metod va texnologiyalarni o‘zlashtirishi, ijodiy yondashuvlarni qo‘llash bo‘yicha doimiy malaka oshirish kurslari tashkil etilishi kerak.

Raqamli vositalar, virtual laboratoriyalar, onlayn platformalar va boshqa innovatsion yechimlar ta’lim sifatini oshirish va ijodiy faoliyatni rag‘batlantirishga xizmat qiladi.

Maktab, ota-ona va jamiyat o‘rtasida samarali aloqalarni o‘rnatish, ijodiy faollikni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha umumiy tashabbuslar yaratish lozim.

O‘quvchilar uchun doimiy ravishda ijodiy tanlovlar, stipendiyalar va grantlar ajratish tizimini yo‘lga qo‘yish zarur. Bu esa yangi iste’dodlarni aniqlash va rivojlantirishga katta hissa qo‘shadi. Ijodiy yutuqlarni baholash jarayonida adolat va konstruktiv fikrlar muhim ahamiyatga ega bo‘lib, ular o‘quvchining kelajakdagi rivojlanishiga yo‘l ko‘rsatadi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Abdurahmonov S. Pedagogika asoslari. Toshkent, 2018. 45–52-betlar.

- 2.Xolmurodova G. Bolalarda ijodkorlikni rivojlantirish metodikasi. Toshkent, 2020. 63–70-betlar.
- 3.Karimov J. Ta’limda kreativlik va innovatsiyalar. Samarqand, 2019. 28–34-betlar.
- 4.Ismoilova N. O‘quvchilarning ijodiy yondashuvini shakllantirish. Toshkent, 2021. 51–58-betlar.
- 5.Vygotskiy L. S. Psixologik rivojlanish nazariyasi. Moskva, 112–120-betlar.
- 6.Xudayberdiyeva J. R., Xamidova D. R. Umumiy pedagogika. Toshkent, 2025. 77–85-betlar.
- 7.Zokirova M. Pedagogik mahorat asoslari. — Toshkent, 2021. — 39–44-betlar.
- 8.Yusupova D. O‘quvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish metodlari // ilmiy maqola. 2022. 3–7-betlar.